

Álomból a valóság felé

Lépésről lépésre a Szlovák Tájház
megvalósításáért

A mezőberényi szlovák
ulicskás ház felújítása
Mezőberény, Madarász u. 21.

Mezőberényi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat
Mezőberényi Szlovákok Szervezete

Mezőberény, Madarász u. 21 szám alatti helyi védettség alatt álló népi építészeti lakóház megvásárlására nyílt módja a Mezőberényi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzatnak 2021. április 24-én. Az ulicskás ház utcai tornácos épületet jelent, ilyeneket építettek a felvidéki szlovákok maguknak, mindenfelé, ahol letelepedtek. Az ulicskás ház megmentésével egy igazi szlovák örökség maradhat fenn, mely tükrözi a szlovákság múltjának.

Az épület a szlovák településrész egyik legsebbebb elő tornácos „ulicskás” módos parasztháza. A házat már a védetté nyilvánítás után felújították ezért maradhatott meg az eredeti, klasszicizáló, téглаoszlopos vakolatdíszes homlokzat. A vakolatdíszes oromfal közepén a kettős szellőzőablak mellett 1876 évszám jelzi az építés időpontját. Az arányos téглаoszlopok még harmonikusabbá teszik az egyik utolsó, ulicskás szlovák lakóépület homlokzatát. Az oszlopok közötti kő mellvéd mintegy kerítésül szolgált, az udvar felőli ágafás oldaltornácot fűrészelt díszítésű kerítés választja el. Az épület elrendezése megfelelő a szlovák használati tárgyak eredeti elrendezésére szobai, konyhai, kamra, alsókonyha, kertműveléshez használatos tárgyak és állattartással kapcsolatos tárgyak elhelyezésére.

Az 1876-ban készült épület, az utolsó ulicskás ház 2021. június 25-én a Tájházak Napján került először bemutatásra felújítás előtti állapotában.

Az ulicskás ház megvásárlásának körülményei

„Az történt, hogy 2020-ban meghalt a ház tulajdonosa. Arra gondoltunk, hogy ezt a házat meg kellene menteni, hiszen ez a múltunk. Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkárához fordultunk támogatásért. Sikerral jártunk, a megítélt támogatásból megvásároltuk a házat, és hozzáfektünk a projekt megvalósításához” – emlékezett Borgula Györgyné.

A földhivatalban 2021. május 3-án jegyezték be a Mezőberényi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat tulajdonjogát és a munka a számtalan szakvélemény, dokumentáció: Építéstörténeti Tudományos Dokumentáció, Tartószerkezeti Szakértői vélemény, Örökségvédelmi építési engedély, Faanyagvédelmi szakértői Szakvélemény, Építész Szakértői Szakvélemény beszerzése után indulhatott el ténylegesen.

Az építési engedélyt a Békés Megyei Kormányhivatal az épület felújításához és tájházzá alakításához 2021 novemberében adta ki.

Az építési engedély birtokában kezdett hozzá a kivitelezéshez a szombathelyi székhelyű, NaturArch Házépítő Kft., melynek ügyvezető tulajdonosa Bihari Ádám; aki kifejezetten a környezettudatos népi építészeti kivitelezésekre specializálódott.

A munkálatok elkezdése

A tervező és kivitelező tisztában volt az épület falai állapotával. Megállapították, hogy a szerkezet biztonsága érdekében el kell végezni a szakaszos aláalapozás műveletét.

Az első szobánál aládúcolást kellett elvégezni a veszélyhelyzet elhárítása érdekében. Elkészült az épület utólagos alapozása és bitumenes vastaglemez vízszigetelése. Megtörtént az előregedett vakolatok és padozat bontása. Visszaállításra került az eredeti belső elrendezés. Felújításra került a teljes tetőszerkezet a fő- és melléképületen. Megoldódott a csatornázással a vízvezetés.

A második felújítási szakasz

Menet közben számtalan statikai probléma akadályozta a felújítás folyamatát. A tervező és kivitelező tisztában volt az épület falai állapotával a feltárás széleskörűen megtörtént, melyről statikai szakvélemény készült a további felújítási munkák szakszerű elvégzésére. Megállapították, hogy a szerkezet biztonsága érdekében el kell végezni a teljes aláalapozás műveletét az egész épületnél.

Az első szobánál aládúcolást kellett elvégezni a veszélyhelyzet elhárítása érdekében, sajnos a dúcolás több helységet is érintett. Elkészült a teljes épület utólagos alapozása és bitumenes vastaglemez vízszigetelése befejezésre került. Megtörtént az előregeredett vakolatok külső és belső lebontása. Falszerkezetek megerősítése, famevítő keretváz beépítése és rögzítése a földem gerendához. Falak felületének előkészítése, felület gúzolás. Vakolat készítés szalma-törekés vályogvakolat készítése. Épületgépészeti alapszerelvényezés, szennyvíz. Épület villamossági alapszerelvényezése. Padló kavics kialakítás minden helységben.

A harmadik felújítási szakasz

A munkálatok eredményeképpen 2024-ra arról lehet beszámolni, hogy az összes falat visszaépítették és lesimították, az aljzatot feltöltötték földdel és kulé kavicssal, a folyosó le van burkolva, a padlás teljesen meg van csinálva, ki vannak alakítva a helyiségek, a kemence helye ki van jelölve, a villanyvezetékek be vannak húzva és a szennyvízbekötés is elkészült.

Már jól látszik, hogy büszkeségre okot adó, gyönyörű tájház készül a tulajdonképpen elmúlásra ítélt épületből, mert ha magára hagyják, akkor mára valószínűleg összedőlt volna.

Az eddig elvégzett tevékenységek kivitelezői munkálataira azonban és az elkövetkezőkre is garancia az értékmegőrző, szemléletben kifejezetten népi műemléképületek felújítására specializálódott, számos referenciával rendelkező szakemberek elkötelezettsége.

Továbbra is hisszük, hogy a sokak által támogatott cél egy olyan mezőberényi népi építészeti értéket képvisel, melyet meg kell menteni az utókor számára.

A szlovákok képviselője, Borgula Györgyné mindig azt mondja: *Ez a ház Mezőberény csodája lesz!* A kivitelező cég vezetője ezt mindig megtoldja: *Ez a ház nem csak Mezőberény, hanem az egész Kárpát-medence csodája lesz!*

Köszönet Mezőberény város lakóinak és mindazon adományozóknak,
akik anyagi támogatásukkal hozzájárultak az önerő biztosításához,
az ulicskás ház tetőszerkezetének felújításához.

Köszönet

az Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság
Miniszterelnökség – NEMZ-N-21-0040 pályázatának

a Teleki László Alapítvány Népi Építészeti Programjának

Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság
Miniszterelnökség – NEMZ-N-23-0033

Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság
Miniszterelnökség – NEMZ-N-24-0095 pályázatának